

บทที่ 3

แนวคิดและระเบียบวิธีการศึกษา

3.1 กรอบทฤษฎีแนวคิดในการศึกษา

3.1.1 แบบจำลองการตั้งราคาหลักทรัพย์ (Capital Asset Pricing Model: CAPM)

Sharp (1964), Lintner (1965) และ Mossin (1966) ได้นำทฤษฎีกลุ่มหลักทรัพย์สมัยใหม่มาประยุกต์เป็นทฤษฎีการกำหนดราคาหลักทรัพย์ หรือ แบบจำลองการตั้งราคาหลักทรัพย์ (Capital Asset Price Model: CAPM) มาเป็นแบบจำลองคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนที่คาดหวังกับความเสี่ยง ซึ่งความเสี่ยงในที่นี้จะเป็นความเสี่ยงที่เป็นระบบ (Systematic risk) โดยมีข้อสมมุติของแบบจำลองการตั้งราคาหลักทรัพย์ ดังนี้

- นักลงทุนเป็นผู้หลีกเลี่ยงความเสี่ยง คาดหวังอัตราประโยชน์จากการลงทุนสูงสุด
- นักลงทุนเป็นผู้รับราคาและคาดหวังผลตอบแทนของสินทรัพย์ที่มีการแจกแจงปกติ
- สินทรัพย์ที่ไม่มีความเสี่ยงที่นักลงทุนอาจกู้ยืมหรือกู้ยืมโดยไม่จำกัดจำนวนด้วยอัตราผลตอบแทนที่ไม่มีความเสี่ยง
- ปริมาณสินทรัพย์มีจำนวนจำกัด กำหนดราคาซื้อขายและแบ่งแยกหน่วยย่อยไม่จำกัดจำนวน
- ตลาดสินทรัพย์ไม่มีการกีดกัน ไม่มีต้นทุนเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูล และทุกคนได้รับข่าวสารอย่างสมบูรณ์
- ตลาดสินทรัพย์เป็นตลาดที่มีลักษณะสมบูรณ์ ไม่มีเรื่องภาษี กฎระเบียบ หรือข้อห้ามซื้อขายแบบก่อนซื้อ (Short Sale) โดยไม่มีหุ้นอยู่ในบัญชีของคน

จากข้อสมมุติที่กล่าวมา นักลงทุนต่างมีความคาดหวังจากการลงทุนเหมือนกันเป็นผู้มีเหตุผล และเป็นผู้ที่หลีกเลี่ยงความเสี่ยง ทำให้นักลงทุนให้ความสนใจลงทุนสินทรัพย์ที่ไม่มีความเสี่ยงและกลุ่มสินทรัพย์เสี่ยงอยู่บนเส้นกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพ นั่นคือนักลงทุนต่างสนใจลงทุนในหลักทรัพย์กลุ่มตลาดเหมือนกัน กลุ่มหลักทรัพย์ตลาดเป็นกลุ่มหลักทรัพย์ที่รวมหลักทรัพย์ทุกประเภท ที่มีผู้ถือครองคุณภาพ จึงเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในน้ำหนักของหลักทรัพย์ที่ถูกกำหนดจากราคาหลักทรัพย์ ถ้าหลักทรัพย์ชนิดหนึ่งราคาต่ำกว่าอีกชนิดหนึ่ง เมื่อเทียบจากความเสี่ยงที่เท่ากัน นักลงทุนจะเลือกซื้อหรือลงทุนในหลักทรัพย์ที่ราคาถูกกว่า ทำให้ราคาหลักทรัพย์นั้นปรับตัวสูงขึ้นและการขายหลักทรัพย์ที่ราคาแพงกว่า จะทำให้ราคาหลักทรัพย์นั้น

ต่ำลง หรือลดลง กระบวนการดังกล่าวทำให้ราคาหลักทรัพย์ถูกผลักดันสู่จุดดุลยภาพในที่สุดและผลตอบแทนที่คาดหวังของแต่ละหลักทรัพย์อยู่ในระดับสูงสุด ณ แต่ละระดับความเสี่ยงแบบจำลอง CAPM เน้นความเสี่ยงที่เป็นระบบของหลักทรัพย์ เนื่องจากอยู่ภายใต้ข้อสมมุติที่ว่าหากการจำลองกระจายการลงทุนในหลักทรัพย์ให้หลากหลายขึ้นจะสามารถกำจัดความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบได้

ความเสี่ยงใน CAPM นั้น หมายถึงความเสี่ยงที่เป็นระบบ โดยใช้ตัวเบต้า (β) เป็นตัวแทน เมื่อค่า β น้อยกว่า 1 หมายความว่าหลักทรัพย์นั้นมีความเสี่ยงน้อยกว่าหลักทรัพย์ที่มีค่า β มากกว่า ความเสี่ยงของแต่ละหลักทรัพย์วัดได้จากการเปรียบเทียบความเสี่ยงของหลักทรัพย์นั้นกับความเสี่ยงของตลาด แต่ การวัดความเสี่ยงหรือความแปรปรวนของผลตอบแทนของหลักทรัพย์ใดไม่อาจเทียบกับตัวเองได้ เพราะไม่สามารถนำค่าสถิตินี้ไปวัดเปรียบเทียบกับความแปรปรวนของหลักทรัพย์ตัวอื่นได้ จึงใช้การวัดความแปรปรวนของผลตอบแทนของหลักทรัพย์นั้นเทียบกับผลตอบแทนของตลาด ความเสี่ยงของหลักทรัพย์แต่ละตัวเป็นค่าความแปรปรวนของหลักทรัพย์ และของตลาดจากหลักทรัพย์ใดๆ ค่า β คำนวณได้จากความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของหลักทรัพย์ใดกับผลตอบแทนของพอร์ตการลงทุน เขียนได้ดังนี้

$$R_{it} = R_{ft} + \beta_i R_{mt} + \epsilon_t$$

โดย R_{it} คือ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนหลักทรัพย์ i ณ เวลา t

$$\beta_i (\text{ความเสี่ยง}) = \frac{\text{Covariance}(R_i, R_m)}{\text{Variance}(R_m)}$$

R_{mt} คือ อัตราผลตอบแทนของตลาด

ϵ_t คือ ค่าผิดพลาด

ส่วนผลตอบแทนที่คาดหวังของหลักทรัพย์เดี่ยว หรือของทั้ง Portfolio นำมาจาก

$$E(R_{it}) = R_{ft} + \beta_i [E(R_{mt}) - R_{ft}]$$

โดย $E(R_{it})$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์ i

R_{ft} คือ อัตราผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ที่ปราศจากความเสี่ยง

$E(R_{mt})$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากกลุ่มหลักทรัพย์ตลาด

β_i คือ ค่าความเสี่ยงที่เป็นระบบ เกิดจากการลงทุนในหลักทรัพย์ i

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังและค่าความเสี่ยงของหลักทรัพย์แสดงได้ดังนี้

$$R_{it} = \alpha + b\beta_i$$

โดย R_{it} คือ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์

α คือ ค่าคงที่

β_i คือ ค่าความเสี่ยงที่เป็นระบบ เกิดจากการลงทุนในหลักทรัพย์ i

b คือ ค่าความชันของเส้นตลาดหลักทรัพย์ (Security Market Line : SML) นั่นคือ ถ้าความเสี่ยงของหลักทรัพย์เท่ากับความเสี่ยงของตลาด เมื่อ $\beta_i = 1$

ดังนั้น $R_{mt} = \alpha + b(1)$

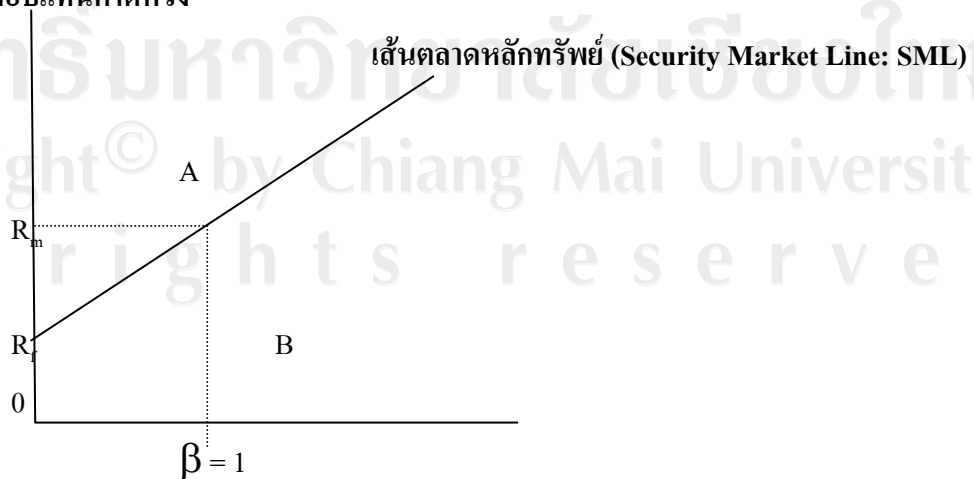
$$R_{mt} - \alpha = b$$

$$R_{mt} - R_{it} = b$$

$$\text{ดังนั้นเกิดความสัมพันธ์ } R_{it} = R_{it} + \beta_i (R_{mt} - R_{it})$$

ความสัมพันธ์ของอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังกับความเสี่ยงนี้เรียกว่าเส้นตลาดหลักทรัพย์ (SML) เป็นเส้นตรงที่แสดงถึงระดับผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากการลงทุนกับความเสี่ยง (β) ซึ่งเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกัน โดยมีสมมุติฐานว่าตลาดหลักทรัพย์เป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพสูงและอยู่ในดุลยภาพ ดังนั้นการที่ความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนที่คาดหวังกับความเสี่ยงเป็นเส้นตรงผลตอบแทนที่ควรได้รับจากการลงทุนในหลักทรัพย์ใด ควรเท่ากับการถือหลักทรัพย์ที่ปราศจากความเสี่ยงบวกผลตอบแทนส่วนเพิ่มจากการถือหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงเท่านั้น หากมีผลตอบแทนอื่นใดที่มากขึ้นกว่าการลงทุนในหลักทรัพย์นั้นให้ผลตอบแทนที่ผิดปกติความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนที่คาดหวังกับความเสี่ยงในการลงทุนในหลักทรัพย์สามารถแสดงได้โดยภาพ ดังนี้

อัตราผลตอบแทนคาดหวัง

รูปที่ 3.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนคาดหวังกับความเสี่ยงลงทุนหลักทรัพย์

จากรูปที่ 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงและผลตอบแทนที่คาดหวังเป็นแบบเส้นตรงจุด A ให้ผลตอบแทนสูงกว่าจุดบนเส้นตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งแสดงว่าหลักทรัพย์มีราคาซื้อราคาขายในตลาดต่ำกว่าราคาที่สมควรควรจะเป็น และจุด B คือหลักทรัพย์ที่มีผลตอบแทนต่ำกว่าหลักทรัพย์อื่นบนเส้นตลาดหลักทรัพย์ กล่าวคือ ณ ระดับความเสี่ยงระดับหนึ่งผู้ลงทุนจะซื้อหลักทรัพย์ A มากขึ้น เมื่อมีอุปสงค์มากขึ้นจะทำให้ราคาหลักทรัพย์ A มีราคาสูงขึ้น ทำให้อัตราผลตอบแทนลดลงจนสู่สมมูลบนเส้นตลาดหลักทรัพย์ ส่วนหลักทรัพย์ B ผู้ลงทุนจะไม่ซื้อเนื่องจากผลตอบแทนที่ได้ต่ำกว่าผลตอบแทนที่ต้องการบนเส้นตลาดหลักทรัพย์ แต่จะขายหากมีหลักทรัพย์นี้ในพอร์ตการลงทุน ทำให้อุปสงค์ลดลง ราคาหลักทรัพย์ B จะลดลง จนทำให้อัตราผลตอบแทนเพิ่มขึ้นสู่สถานะสมมูลบนเส้นตลาดหลักทรัพย์

3.1.2 แบบจำลอง Fama และ French

แบบจำลอง Fama and French พัฒนามาจากแบบจำลองการตั้งราคาหลักทรัพย์ (CAPM) ซึ่งใช้ปัจจัยเพียงตัวเดียว คือค่าเบต้า (β) ในการเปรียบเทียบข้อมูลกับตลาดทั้งหมด โดยแบบจำลองนี้เพิ่มปัจจัยอีก 2 ชนิดนอกเหนือจากค่าเบต้า (β) คือ

1. ปัจจัยความแตกต่างของผลตอบแทนในธุรกิจขนาดเล็กและขนาดใหญ่ (small minus big: SMB)
2. ปัจจัยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนในพอร์ตของธุรกิจที่มีมูลค่าของอัตราส่วนมูลค่าทางบัญชีต่ออัตราส่วนของตลาดสูงและผลตอบแทนในพอร์ตของธุรกิจที่มีมูลค่าของอัตราส่วนมูลค่าทางบัญชีต่ออัตราส่วนของตลาดต่ำ (high minus low: HML) เข้าไปใน Regression Model ด้วย ซึ่งแบบจำลองการตั้งราคาหลักทรัพย์ (Capital Asset Pricing Model: CAPM) อย่างเดียวไม่สามารถอธิบายรูปแบบการตั้งราคาหลักทรัพย์ทั้งหมดได้ เพราะแบบจำลองการตั้งราคาหลักทรัพย์อยู่ภายใต้ความเสี่ยงที่เป็นระบบเท่านั้น

รูปแบบของแบบจำลอง

$$E(R_{it}) = R_{ft} + \beta_i E(R_{mt} - R_{ft}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t) + e$$

$E(R_{it})$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์ i ในสัปดาห์ที่ t

R_{ft} คือ อัตราผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ที่ปราศจากความเสี่ยง

R_{mt} คือ อัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากกลุ่มหลักทรัพย์ตลาด ของสัปดาห์ที่ t

R_{ft} คือ ค่าคงที่

β_i คือ ค่าความเสี่ยงที่เกิดจากการลงทุนในหลักทรัพย์ i

- s_i คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของความแตกต่างของผลตอบแทนในพอร์ตของธุรกิจที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่
- h_i คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนในพอร์ตของธุรกิจที่มีมูลค่าของอัตราส่วนมูลค่าทางบัญชีต่ออัตราส่วนของตลาดสูงและผลตอบแทนในพอร์ตของธุรกิจที่มีมูลค่าของอัตราส่วนมูลค่าทางบัญชีต่ออัตราส่วนของตลาดต่ำ
- $E(R_{mt} - R_{ft})$ คือ ค่าชดเชยความเสี่ยงที่คาดหวังอันเนื่องมาจากตลาด (market risk premium) ในสัปดาห์ที่ t
- SMB_t คือ ความแตกต่างของผลตอบแทนในพอร์ตของธุรกิจที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ (small capital minus big capital)
- HML_t คือ ความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนในพอร์ตของธุรกิจที่มีมูลค่าของอัตราส่วนมูลค่าทางบัญชีต่ออัตราส่วนของตลาดสูงและผลตอบแทนในพอร์ตของธุรกิจที่มีมูลค่าของอัตราส่วนมูลค่าทางบัญชีต่ออัตราส่วนของตลาดต่ำ (high book price minus low book price)

3.1.3 การทดสอบ Unit Root

ในการศึกษาเชิงประจักษ์ที่อาศัยข้อมูลอนุกรมเวลา (time series data) นั้นเรามีข้อสมมุติว่าอนุกรมเวลานั้นจะต้องมีลักษณะนิ่ง (stationary) ฉะนั้นการทำการวิเคราะห์ข้อมูลจึงต้องมีการทดสอบความนิ่งของข้อมูลโดยการใช้การทดสอบ Unit Root การทดสอบ Unit Root นั้นสามารถทดสอบได้โดยใช้การทดสอบ DF (Dickey-Fuller Test) และการทดสอบ ADF (Augmented Dickey-Fuller Test) สมมุติว่าเรามีแบบจำลอง

$$Y_t = \alpha + \beta X_t + \mu_{1t} \quad (1)$$

และ $x_t = x_{t-1} + u_{2t}; u_{2t} \sim \text{iid}(0, \sigma_{u2}^2) \quad (2)$

โดยที่ u_{2t} เป็นอนุกรมของตัวแปรสุ่ม (random variables) ที่แจกแจงแบบปกติที่เหมือนกันและเป็นอิสระต่อกัน โดยมีค่าเฉลี่ย (mean) เท่ากับศูนย์ และค่าความแปรปรวน (variance) คงที่ ซึ่งตัวแปร X นั้น ก็จะเป็นแนวคิดเดินเชิงสุ่ม (random Walk) และเป็น Integrated of order one, I (1) เพราะฉะนั้นตัวแปร Y ก็จะเป็น I (1) ด้วยซึ่งโดยทฤษฎีเศรษฐมิติแล้วการถดถอยด้วยตัวแปรที่มีลักษณะไม่นิ่ง (nonstationary) ค่าสถิติ t ที่ใช้กันตามปกติจะมีลักษณะการแจกแจงไม่มาตรฐาน (nonstandard distribution) เพราะฉะนั้นการใช้ตารางมาตรฐานที่เราใช้กันโดยทั่วไปสำหรับการทดสอบค่าสถิติต่างๆ ก็อาจนำไปสู่การลงความเห็นหรือข้อสรุปที่ผิดพลาดได้ซึ่งนำไปสู่ความเป็นไปได้ของการมีการถดถอยที่ไม่ถูกต้อง (spurious regressions) สมมุติฐานว่า (null hypothesis) ของการทดสอบ DF (DF test) คือ $H_0: \rho = 1$ จากสมการ(3) ด้านล่าง

$$X_t = \rho X_{t-1} + \varepsilon_t \quad (3)$$

ซึ่งเรียกว่าการทดสอบ Unit Root โดยถ้า $|\rho| < 1$ จะมีลักษณะนิ่ง; และถ้า $\rho = 1$ X_t จะมีลักษณะไม่นิ่ง อย่างไรก็ตามการทดสอบนี้สามารถทำได้อีกทางหนึ่งซึ่งเหมือนกับสมการ (3) กล่าวคือ

$$\Delta X_t = \theta X_{t-1} + \varepsilon_t \quad (4)$$

ซึ่งก็คือ $X_t = (1 + \theta) X_{t-1} + \varepsilon_t$ ซึ่งคือสมการที่ (3) นั่นเอง $\rho = (1 + \theta)$ ถ้า θ ในสมการ มีค่าเป็นลบจะได้ว่า ρ ในสมการ (3) จะมีค่าน้อยกว่า 1 ดังนั้นสามารถจะสรุปได้ว่าการปฏิเสธ $H_0: \theta = 0$ ซึ่งแสดงว่า $H_1: \theta < 0$ หมายความว่า $\rho < 1$ และ X_t มี Integration of order zero นั่นคือ X_t มีลักษณะนิ่ง และถ้าเราไม่สามารถปฏิเสธ $H_0: \theta = 0$ ได้ก็จะหมายความว่า X_t มีลักษณะไม่นิ่ง ถ้า X_t เป็นแนวเดินเชิงสุ่มซึ่งมีความโน้มเอียงทั่วไปรวมอยู่ด้วย (random walk with drift) เราสามารถจะเขียนแบบจำลองได้ดังนี้

$$\Delta X_t = \alpha + \theta X_{t-1} + \varepsilon_t \quad (5)$$

และถ้า X_t เป็นแนวเดินเชิงสุ่มซึ่งมีความโน้มเอียงทั่วไปรวมอยู่ด้วย (random walk with drift) และมีแนวโน้มตามเวลาเชิงเส้น (linear time trend) เราสามารถจะเขียนแบบจำลองได้ดังนี้

$$\Delta X_t = \alpha + \beta t + \theta X_{t-1} + \varepsilon_t \quad (6)$$

โดยที่ $t =$ เวลา ซึ่งก็จะทำการทดสอบ $H_0: \theta = 0$ โดยมี $H_1: \theta < 0$ เช่นเดียวกับที่กล่าวมาข้างต้น โดยสรุปแล้ว Dickey and Fuller ได้พิจารณาสมการถดถอย 3 รูปแบบที่แตกต่างกันในการทดสอบว่ามี Unit Root หรือไม่ ซึ่ง 3 สมการดังกล่าวได้แก่

$$\Delta X_t = \theta X_{t-1} + \varepsilon_t$$

$$\Delta X_t = \alpha + \theta X_{t-1} + \varepsilon_t$$

$$\Delta X_t = \alpha + \beta t + \theta X_{t-1} + \varepsilon_t$$

โดยตัวพารามิเตอร์ที่อยู่ในความสนใจในทุกสมการคือ θ นั่นคือถ้า $\theta = 0$; X_t จะมี Unit Root โดยการเปรียบเทียบค่าสถิติ t (statistic) ที่คำนวณได้กับที่ที่เหมาะสมที่อยู่ในตาราง Dickey-Fuller หรือกับค่าวิกฤติ MacKinnon (MacKinnon critical values)

อย่างไรก็ตามค่าวิกฤต (critical values) จะไม่เปลี่ยนแปลง ถ้าสมการ (4), (5), (6) ถูกแทนที่โดยกระบวนการเชิงอัตถคถอย (autoregressive processes)

$$\Delta X_t = \theta X_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta X_{t-i} + \varepsilon_t \quad (7)$$

$$\Delta X_t = \alpha + \theta X_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta X_{t-i} + \varepsilon_t \quad (8)$$

$$\Delta X_t = \alpha + \beta t + \theta X_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta X_{t-i} + \varepsilon_t \quad (9)$$

จำนวนของ Lagged Difference Terms ที่จะนำเข้ามารวมในสมการนั้นจะมีมากพอที่จะทำให้พจน์ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Terms) มีลักษณะเป็น Serially Independent และเมื่อนำเอาการทดสอบ DF มาใช้กับสมการ (7) – (9) เราจะเรียกว่าการทดสอบ ADF ค่าสถิติทดสอบ ADF มีการแจกแจงเชิงเส้นกำกับ (Asymptotic Distribution) เหมือนกับสถิติ DF ดังนั้นก็สามารถใช้ค่าวิกฤติแบบเดียวกัน

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้คำนวณค่าตัวแปรตามแบบจำลอง และทำการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์

3.2.1 วิธีการคำนวณค่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ผลตอบแทนของหลักทรัพย์ กลุ่มธนาคารพาณิชย์ในช่วงเวลาแต่ละสัปดาห์โดยใช้ราคาปิดของหลักทรัพย์กลุ่มธนาคารพาณิชย์ในแต่ละสัปดาห์โดยแยกศึกษาเป็นรายหลักทรัพย์

$$Ra_{cl_t} = [(Da_{cl} + Pa_{cl_t} - Pa_{cl_{t-1}}) / Pa_{cl_{t-1}}] \times 100$$

$$Rb_{ay_t} = [(Db_{ay} + Pb_{ay_t} - Pb_{ay_{t-1}}) / Pb_{ay_{t-1}}] \times 100$$

$$Rb_{bl_t} = [(Db_{bl} + Pb_{bl_t} - Pb_{bl_{t-1}}) / Pb_{bl_{t-1}}] \times 100$$

$$Rb_{t_t} = [(Db_{t} + Pb_{t_t} - Pb_{t_{t-1}}) / Pb_{t_{t-1}}] \times 100$$

$$Rk_{bank_t} = [(Dk_{bank} + Pk_{bank_t} - Pk_{bank_{t-1}}) / Pk_{bank_{t-1}}] \times 100$$

$$Rk_{k_t} = [(Dk_{k} + Pk_{k_t} - Pk_{k_{t-1}}) / Pk_{k_{t-1}}] \times 100$$

$$Rk_{tb_t} = [(Dk_{tb} + Pk_{tb_t} - Pk_{tb_{t-1}}) / Pk_{tb_{t-1}}] \times 100$$

$$Rsc_{b_t} = [(Dsc_{b} + Psc_{b_t} - Psc_{b_{t-1}}) / Psc_{b_{t-1}}] \times 100$$

$$Rtbank_t = [(Dtbank + Ptbank_t - Ptbank_{t-1}) / Ptbank_{t-1}] \times 100$$

$$Rtisco_t = [(Dtisco + Ptisco_t - Ptisco_{t-1}) / Ptisco_{t-1}] \times 100$$

$$Rtmb_t = [(Dtmb + Ptmb_t - Ptmb_{t-1}) / Ptmb_{t-1}] \times 100$$

โดย $Racl_t$ คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารสินเอเชีย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rbay_t$ คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rbbl_t$ คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

Rbt_t คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rkbank_t$ คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

Rkk_t คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rktb_t$ คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rscb_t$ คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rtbank_t$ คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rtisco_t$ คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารทีเอสไอ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rtmb_t$ คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Dacl$ คือ เงินปันผลของหลักทรัพย์ธนาคารสินเอเชีย จำกัด (มหาชน)

$Dbay$ คือ เงินปันผลของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

$Dbbl$ คือ เงินปันผลของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

Dbt คือ เงินปันผลของหลักทรัพย์ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน)

Dkbank	คือ เงินปันผลของหลักทรัพย์ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
Dkk	คือ เงินปันผลของหลักทรัพย์ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน)
Dktb	คือ เงินปันผลของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
Dscb	คือ เงินปันผลของหลักทรัพย์ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
Dtbank	คือ เงินปันผลของหลักทรัพย์ธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน)
Dtisco	คือ เงินปันผลของหลักทรัพย์ธนาคารทีสโก้ จำกัด (มหาชน)
Dtmb	คือ เงินปันผลของหลักทรัพย์ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)
Pacl _t	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารสินเอเชีย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
Pbay _t	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
Pbbt _t	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
Pbt _t	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
Pkbank _t	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
Pkk _t	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
Pktb _t	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
Pscb _t	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
Ptbank _t	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
Ptisco _t	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารทีสโก้ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
Ptmb _t	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Pacl_{t-1}$	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารสินเอเชีย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t-1
$Pbay_{t-1}$	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t-1
$Pbbl_{t-1}$	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t-1
Pbt_{t-1}	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารไทยนคร จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t-1
$Pkbank_{t-1}$	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t-1
Pkk_{t-1}	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t-1
$Pktb_{t-1}$	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t-1
$Pscb_{t-1}$	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t-1
$Ptbank_{t-1}$	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t-1
$Ptisco_{t-1}$	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารทีเอสไอ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t-1
$Ptmb_{t-1}$	คือ ราคาปิดของหลักทรัพย์ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t-1
t	คือ 2,3,.....,260

2) ผลตอบแทนของตลาดหลักทรัพย์ R_{mt} โดยคำนวณได้จากดัชนีราคาหลักทรัพย์ (SET index)

$$R_{mt} = \frac{P_{mt} - P_{mt-1}}{P_{mt-1}} \times 100$$

โดย R_{mt} คือ ผลตอบแทนของตลาดหลักทรัพย์ของสัปดาห์ที่ t

P_{mt} คือ ดัชนีราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ในสัปดาห์ที่ t

P_{mt-1} คือ ดัชนีราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ในสัปดาห์ที่ t-1

t คือ 2,3,.....,260

3) ผลตอบแทนของสินทรัพย์ที่ปราศจากความเสี่ยง โดยคำนวณจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือนของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 4 ธนาคาร คือ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โดยนำอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน ของทั้ง 4 ธนาคารมาหาค่าเฉลี่ยรายสัปดาห์

4) ความแตกต่างของผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของธุรกิจที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ หรือ SMB คำนวณได้จาก

- การเรียงลำดับทุนจดทะเบียนที่ออกและชำระแล้ว (paid-up capital) ซึ่งใช้แทนปัจจัยด้านขนาดธุรกิจจากน้อยไปหามากทั้ง 11 หลักทรัพย์ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์
- แยกกลุ่มหลักทรัพย์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มขนาดเล็กและกลุ่มขนาดใหญ่แล้วทำการหาค่าเฉลี่ยของผลตอบแทนของหลักทรัพย์ทั้งในกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีขนาดเล็กและกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่
- นำค่าเฉลี่ยของผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีขนาดเล็ก ลบ กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่ (small minus big: SMB)

5) ความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของธุรกิจที่มีมูลค่าอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีต่อราคาตลาดสูงและผลตอบแทนในกลุ่มหลักทรัพย์ของธุรกิจที่มีมูลค่าของอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีต่อราคาตลาดต่ำ HML คำนวณได้จาก

- การนำมูลค่าหลักทรัพย์ตามบัญชี (book value) ของแต่ละหลักทรัพย์ในแต่ละสัปดาห์หารด้วยราคาปิด ณ วันนั้น ของแต่ละหลักทรัพย์จะได้มูลค่าตามบัญชีต่อราคาตลาด (book to market)
- นำค่าที่ได้ของแต่ละหลักทรัพย์มาเรียงลำดับจากมูลค่าสูงไปยังมูลค่าต่ำ จากนั้นให้ทำการแบ่งกลุ่มหลักทรัพย์ออกเป็น 3 กลุ่ม ตามอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีต่อราคาตลาด ได้แก่ กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง (high book to market) 30% ของหลักทรัพย์ทั้งหมด กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีมูลค่ากลาง (medium book to market) 40% ของหลักทรัพย์ทั้งหมด และกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าต่ำ (low book to market) 30% ของหลักทรัพย์ทั้งหมด นำผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงและต่ำในแต่ละสัปดาห์มาหาค่าเฉลี่ย แล้วนำเอาค่าเฉลี่ยของผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง ลบด้วยกลุ่มหลักทรัพย์มูลค่าต่ำ (high minus low : HML)

3.2.2 การประมาณค่า

1) การประมาณค่าความเสี่ยง, ค่าชดเชยความเสี่ยง และอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังของหลักทรัพย์โดยใช้แบบจำลอง Fama และ French

รูปแบบของแบบจำลอง

$$E(Ra_{i,t} - R_{f,t}) = \alpha + \beta_i E(R_{m,t} - R_{f,t}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t)$$

$$E(Rb_{i,t} - R_{f,t}) = \alpha + \beta_i E(R_{m,t} - R_{f,t}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t)$$

$$E(Rbb_{i,t} - R_{f,t}) = \alpha + \beta_i E(R_{m,t} - R_{f,t}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t)$$

$$E(Rbt_{i,t} - R_{f,t}) = \alpha + \beta_i E(R_{m,t} - R_{f,t}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t)$$

$$E(Rkbank_{i,t} - R_{f,t}) = \alpha + \beta_i E(R_{m,t} - R_{f,t}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t)$$

$$E(Rkk_{i,t} - R_{f,t}) = \alpha + \beta_i E(R_{m,t} - R_{f,t}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t)$$

$$E(Rktb_{i,t} - R_{f,t}) = \alpha + \beta_i E(R_{m,t} - R_{f,t}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t)$$

$$E(Rscb_{i,t} - R_{f,t}) = \alpha + \beta_i E(R_{m,t} - R_{f,t}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t)$$

$$E(Rtbank_{i,t} - R_{f,t}) = \alpha + \beta_i E(R_{m,t} - R_{f,t}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t)$$

$$E(Rtisco_{i,t} - R_{f,t}) = \alpha + \beta_{tisco} E(R_{m,t} - R_{f,t}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t)$$

$$E(Rtmb_{i,t} - R_{f,t}) = \alpha + \beta_i E(R_{m,t} - R_{f,t}) + s_i E(SMB_t) + h_i E(HML_t)$$

โดย

$Ra_{i,t}$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์
ธนาคารสินเอเชีย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rb_{i,t}$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rbb_{i,t}$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rbt_{i,t}$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rkbank_{i,t}$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rkk_{i,t}$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์
ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

$Rktb_{i,t}$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t

R_{scb}_t	คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
R_{tbank}_t	คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
R_{tisco}_t	คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์ธนาคารทีเอสโก้ จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
R_{tmb}_t	คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในหลักทรัพย์ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ของสัปดาห์ที่ t
R_{mt}	คือ อัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากกลุ่มหลักทรัพย์ตลาดของสัปดาห์ที่ t
R_f	คือ อัตราผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ที่ปราศจากความเสี่ยง
α	คือ ค่าคงที่
β_i, s_i, h_i	คือ ค่าความเสี่ยงที่เกิดจากการลงทุนในหลักทรัพย์กลุ่มธนาคารพาณิชย์
$E(R_{mt} - R_{ft})$	คือ ค่าชดเชยความเสี่ยงที่คาดหวังอันเนื่องมาจากตลาด (Market Risk Premium) ในสัปดาห์ที่ t
SMB	คือ ความแตกต่างของผลตอบแทนในพอร์ตธุรกิจที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่
HML	คือ ความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนในพอร์ตธุรกิจที่มีมูลค่าของอัตราส่วนมูลค่าบัญชีต่ออัตราส่วนของตลาดสูง และผลตอบแทนในพอร์ตของธุรกิจที่มีมูลค่าของอัตราส่วนทางบัญชีต่ออัตราส่วนของตลาดต่ำ

3.2.3 การทดสอบ

1) การทดสอบ Unit Root

ทดสอบความเป็น Stationary ของตัวแปรที่นำมาทำการศึกษาระหว่างปี โดยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF) โดยสมมุติฐานคือ

H_0 : ตัวแปรมีคุณสมบัติที่เป็น Non-Stationary

H_1 : ตัวแปรมีคุณสมบัติที่เป็น Stationary

โดยพิจารณาจากตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตามมีลักษณะนิ่ง คือไม่สามารถปฏิเสธ H_1 แต่หากตัวแปรตามมีลักษณะไม่นิ่ง คือปฏิเสธ H_1

2) การทดสอบ heteroscedasticity

หลังจากทดสอบความเป็น Stationary ของข้อมูลแล้วพบว่าตัวแปรทุกตัวมีลักษณะ I (0) หรือ order เดียวกันแล้ว ก่อนจะทำการแปรผลข้อมูลต้องทดสอบความแปรปรวนของ error term มีค่าคงที่หรือไม่ การทดสอบ heteroscedasticity มีสมมติฐานดังนี้

H_0 : ความแปรปรวนของค่า error term มีค่าเท่ากัน (ไม่มี heteroscedasticity)

H_1 : ความแปรปรวนของค่า error term มีค่าไม่เท่ากัน (มี heteroscedasticity)

3) การทดสอบค่าคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ (autocorrelation) เป็นการทดสอบว่าค่า error term มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่า Durbin-Watson Statistic มีสมมติฐานการทดสอบคือ

H_0 : ค่า error term ณ เวลา t กับค่า error term ในอดีตไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ค่า error term ณ เวลา t กับค่า error term ในอดีตมีความสัมพันธ์กัน

4) การทดสอบค่า α ที่ได้จากการคำนวณในแต่ละหลักทรัพย์ไม่ควรแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งใช้สถิติการทดสอบ t-test โดยมีสมมติฐาน คือ

H_0 : ไม่มีปัจจัยอื่นที่ทำให้เกิดผลตอบแทนที่ผิดปกติ

H_1 : มีปัจจัยอื่นที่ทำให้เกิดผลตอบแทนที่ผิดปกติ

หรือ $H_0 : \alpha = 0$

$H_1 : \alpha \neq 0$

5) การทดสอบค่า β ที่ได้จากการคำนวณในแต่ละหลักทรัพย์ ต้องมีค่าไม่เท่ากับศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากหากค่า β เท่ากับศูนย์ แสดงว่าตัวแปรอิสระ ($R_m - R_f$) ไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม ($R_i - R_f$) ได้ ในการทดสอบใช้ค่าทางสถิติ t-test มาทำการทดสอบ โดยมีสมมติฐาน คือ

H_0 : ผลตอบแทนของหลักทรัพย์ไม่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของตลาด

H_1 : ผลตอบแทนของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของตลาด

หรือ $H_0 : \beta = 0$

$H_1 : \beta \neq 0$

6) ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ SMBt ที่ได้จากการคำนวณในแต่ละหลักทรัพย์ ในการทดสอบ ใช้ค่าสถิติ t-test มาทำการทดสอบ โดยสมมติฐานคือ

H_0 : ผลตอบแทนของหลักทรัพย์ไม่มีความสัมพันธ์กับขนาดธุรกิจ

H_1 : ผลตอบแทนของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับธุรกิจ

หรือ $H_0 : s = 0$

$H_1 : s \neq 0$

7) ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ HML_t ที่ได้จากการคำนวณในแต่ละหลักทรัพย์ในการทดสอบ ใช้ค่าสถิติ t-test มาทำการทดสอบ โดยสมมติฐาน คือ

H_0 : ผลตอบแทนหลักทรัพย์ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนมูลค่าหุ้นตามบัญชีต่อมูลค่าตลาด

H_1 : ผลตอบแทนหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนมูลค่าหุ้นตามบัญชีต่อมูลค่าตลาด

หรือ $H_0 : h = 0$

$H_1 : h \neq 0$

8) การวิเคราะห์ R^2 เพื่อพิจารณาว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระมีความสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในตัวตามได้ดีเพียงใด

3.2.4 วิธีการศึกษา

1) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนตลาดและอัตราผลตอบแทนของแต่ละหลักทรัพย์ โดยใช้สมการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Square Regression) มาทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยพิจารณาจากแบบจำลอง Fama และ French ที่คำนวณได้

2) นำค่าความเสี่ยงที่คำนวณได้ ไปคำนวณหาอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังของแต่ละหลักทรัพย์ โดยเปรียบเทียบกับผลตอบแทนของตลาด หาเส้นตลาดหลักทรัพย์ (Security Market Line: SML) เพื่อเปรียบเทียบราคาหลักทรัพย์กลุ่มธนาคารที่ทำการศึกษากับราคาเฉลี่ยของราคาหลักทรัพย์ตลาด